

Hon blev professor fast hon var kvinna

Berättelse

Sonja Kovalevsky föddes år 1850 i Moskva i Ryssland. Redan som barn tyckte hon mycket om matematik. Men det fanns ett problem, eftersom kvinnor inte fick studera vid universitetet i Ryssland.

Sonja ville studera ändå. Därför gifte hon sig år 1868 med Vladimir Kovalevsky. Då fick hon rätt att resa till andra länder. I Tyskland fick hon inte gå på de stora föreläsningarna, eftersom hon var kvinna. En känd matematiker som hette Karl Weierstrass förstod att hon var mycket begåvad. Därför undervisade han henne privat.

År 1874 tog Sonja en doktorsexamen i Tyskland. Hon var en av de första kvinnorna i Europa som gjorde det. Men det var ändå svårt för en kvinna att få ett jobb som forskare.

Till slut kom hjälpen från Sverige. Först fick hon ett arbete vid Stockholms högskola. Sedan, år 1889, blev hon ordinarie professor. Hon var världens första kvinnliga professor i matematik. Ett år tidigare hade hon vunnit ett stort pris i Frankrike.

Sonja skrev också böcker och pjäser. Hon kämpade för att kvinnor skulle få utbilda sig. År 1891 blev hon sjuk i influensa och lunginflammation. Hon dog i Stockholm samma år, bara 41 år gammal. Idag minns vi henne som en stor pionjär.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
problem	något som är svårt att lösa
studera	lära sig på en skola eller ett universitet
resa	åka till en annan plats
föreläsning	en lektion där en lärare talar för många
begåvad	en person som har stor talang
undervisa	lära någon något
doktorsexamen	den högsta examen vid ett universitet
forskare	en person som söker ny kunskap
professor	en lärare med den högsta tjänsten på ett universitet
pris	en belöning för något bra man gjort
pionjär	en person som är först med något nytt

Läsförståelsefrågor

1. Var föddes Sonja Kovalevsky?
 1. I Stockholm.
 2. I Moskva.
 3. I Tyskland.
2. Varför kunde hon inte studera i Ryssland?
 1. Hon var för ung.
 2. Hon var sjuk.
 3. Kvinnor fick inte studera där.
3. Hur lärde sig Sonja matematik i Tyskland?
 1. En lärare undervisade henne privat.
 2. Hon läste själv hemma.
 3. Hon gick på de stora föreläsningarna.
4. Vad blev Sonja år 1889?
 1. Läkare.
 2. Ordinarie professor.
 3. Författare.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sonja vann ett pris i Frankrike.
 2. Sonja levde tills hon var gammal.
 3. Sonja hade tre barn.
6. Varför gifte sig Sonja år 1868? Svara med en mening.
7. Skriv två saker som Sonja gjorde förutom matematik.
8. Texten kallar Sonja en "pionjär". Varför, tror du? (Tänk själv.)

Facit

1. I Moskva.
1. Kvinnor fick inte studera där.
1. En lärare undervisade henne privat.
1. Ordinarie professor.
1. ja, b) nej, c) det står inte i texten.
- Exempel på svar: Hon gifte sig för att få resa utomlands och studera.
- Exempel på svar: Hon skrev böcker och pjäser, och hon kämpade för att kvinnor skulle få utbilda sig.
- Exempel på svar: Hon var först av alla kvinnor med att bli matematikprofessor, och hon gjorde något som ingen kvinna hade gjort förut.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Temat är mod och kvinnors rätt till utbildning. Fråga 8 övar enkel inferens. Texten passar bra för samtal om varför det förr var svårt för kvinnor att studera.

Diskussionsfrågor

- Varför är det viktigt att alla får studera, både kvinnor och män?
- Sonja flyttade till ett annat land för att nå sitt mål. Har du gjort något liknande?
- Vad tror du behövs för att inte ge upp när något är svårt?
- **Skriv (3 meningar):** Vad vill du lära dig eller studera? Skriv varför.

Källor och faktagranskning

- Sofya Kovalevskaya - Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Sofya_Kovalevskaya
- MacTutor History of Mathematics, University of St Andrews: <https://mathshistory.st-andrews.ac.uk/Biographies/Kovalevskaya/>
- Stockholms universitet, 'Sonya Kovalevsky - Sweden's first female professor': <https://www.su.se/english/about-the-university/cultural-heritage-and-history/the-history-of-stockholm-university/sonya-kovalevsky—swedens-first-female-professor>
- Encyclopaedia Britannica, 'Sofya Vasilyevna Kovalevskaya': <https://www.britannica.com/biography/Sofya-Vasilyevna-Kovalevskaya>
- Max-Planck-Gesellschaft, 'Mathematics opens up a new, wonderful world': <https://www.mpg.de/female-pioneers-of-science/sofia-kovalevskaya>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Sonja Kovalevsky (ryska: Sofja Vasiljevna Kovalevskaja) föddes 15 januari 1850 i Moskva och dog 10 februari 1891 i Stockholm i lunginflammation efter influensa, 41 år gammal. Kvinnor fick inte studera vid universitet i Ryssland, så hon ingick 1868 ett (först formellt) äktenskap med Vladimir Kovalevsky för att kunna resa och studera utomlands. Hon studerade privat för Karl Weierstrass i Berlin och tog doktorsexamen i Göttingen 1874. 1888 vann hon Prix Bordin av franska vetenskapsakademien för sitt arbete om en roterande kropp (Kovalevskys snurra). 1884 blev hon lektor/professor vid Stockholms högskola och 1889 utnämndes hon till ordinarie professor - världens första kvinnliga matematikprofessor och Sveriges första kvinnliga professor. Osäkerhet: hon kallas i svenska källor oftast Sonja Kovalevsky;

namnet translittereras även Sofia/Sofja Kovalevskaja. Bilden är daterad 'strax efter 1880' med okänd fotograf och är public domain.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.